

Forfatter: Schmidten, Henrik Gerner

Titel: BREV TIL: Ørsted, Hans Christian FRA: Schmidten, Henrik Gerner (1820-09-01)

Citation: Schmidten, Henrik Gerner: "BREV TIL: Ørsted, Hans Christian FRA: Schmidten, Henrik Gerner (1820-09-01)", i *Breve fra og til Hans Christian Ørsted*, Th. Linds, s. 336.
Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002053861-X00-shoot-L002053861X000077.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra og til Hans Christian Ørsted

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Til H. C. Østed.

paris den 1ste September 1820.

Skjøndt jeg for længe siden burde have tilmeldt Dem min Ankomst hertil og bevidnet min Taknemmelighed for det Held, jeg fornemmeligen skylder Dem, haaber jeg nogen Undskyldning, idet jeg blot har opsat denne Skyldighed for at kunne give mit Brev nogen Interesse for Dem ved Meddelelser af en eller anden mærkelig literair Nyhed, hvortil jeg dog desværre endnu ikke seer mig istand. Uagtet jeg har været her i 7 Uger og kort efter min Ankomst har været hos Poisson og Cauchy, der begge viste sig meget høflige og bade mig komme oftere, har jeg ikke kunnet profitere heraf, da de i denne Tid for det meste ere paa Landet formedelst Ferierne, der nu haves indtil Enden af October. Den Første har givet mig Adgang til Institutets Forsamlinger og Bibliothek, hvilket sidste især har været mig nyttigt. Det har glædet mig meget at see en Forsamling af saa mange berømte Blænd, hvilke jeg næsten alle kjendte af Navn; men Forhandlingerne selv have ikke altid Interesse for mig, især naar de angaae en fremmed Videnskab, og selv i de mindre fremmede Videnskaber er man ikke altid istand til at give en sikker og nogenlunde nøiagtig Beretning, efter hvad man der kan komme til at høre. Hvor jeg derimod haaber at kunne erfare, hvad jeg ønskede, er hjemme hos saadanne Mænd som Poisson eller andre Medlemmer, der naturligviis have Alt sta første Haand.

s. 337 Længere hen mod Vinteren venter jeg derfor at kunne meddele Dem Et og Andet, der kunde interessere Dem, saa meget mere som jeg til den Tid har Haab om at gjøre flere Bekjendtstaber; saaledes har Poisson lovet at ville præsentere mig for Laplace, hvoraf jeg dog ikke lover mig meget, da han almindelige er anset for saa stolt. Det har været mig meget behageligt at tale med Cauchy, som De maaskee kjender. Han synes at være en ganske ung Mand og har skrevet endeel smukke Afhandlinger over Analysen og Bølgerne Theorie. Imidlertid troer jeg nok, man kan ansee Poisson som den Mathematiker, der har høiest Rang efter Laplace; thi han beriget uophørlig Analysen med nye vigtige Undersøgelser og har ved sine Afhandlinger om Verdenssystemets Electricitet, Lyden, Varmen, Bølgerne 2. udentviivl overordentlige Fortjenester af Naturviden-Skaberne. Det vilde ikke være vanskeligt for mig at underholde Dem med de senere Tidens videnskabelige Arbejder, hvis De vilde tage til Takke med det, der staaer i Bulletin des Sciences de la société Philomatique, hvoraf jeg ikke har seet senere Hefter end det for Juni dette Aar, til hvilken Tid De formodentligen kjender samme. Derimod langes jeg meget efter Fortsættelse for at faae videnskabelige Nyheder fra Danmark; thi jeg formoder der at finde Deres Opdagelse over Magneten, som det endnu ikke har været mig muligt at erholde. For-modentligen har De Berzelius's tvende Bøger, der ere trykte her ifjor. Den ene: om de chemiske Forhold samt om Electricitctens chemiske Virkning, har meget interesseret mig, og jeg troer, at hvis man vil haabe at give de chemiske Virkninger en mathematisk Theorie, hvilket dog er det sidste og nødvendige Skridt til Videnskabens Fuldkommenhed, maa man gaae ud fra den saakaldte atomistiske Theorie, men blot saaledes som man i Differentialregningen betragter Differentialer, uden ats. 338 tillægge disse nogen bestemt Værdi, og ikkun betragte deres Forhold. Imidlertid forstaaer jeg ikke, hvorfor Berzelius, istedetfor ben Metalrække, De har fremstillet i Deres chemiskeleetriske Theorie, deler Legemerne i Oxygen, Ikke-Metaller og Metaller. Det har altid forekommet mig, som en Analyse vandt dobbelt Interesse ved Anvendelse paa en Deel af Naturvidenskaberne; men hertil er det nødvendigt at erhverve sig nogen grundig Kundskab i disse. Derfor har jeg besluttet at anvende min meste Tid paa disse og fornemmeligen paa de Grene, der synes nærmest at kunne modtage mathematisk Form. I saa Henseende forekommer mig Lysets Theorie, saasom ben dobbelte Straalebrækning og Polarisationen meget mærkelig, idet Biot stedse beriget samme med nye Resultater. Det forekommer mig, som Farvernes Theorie maatte ogsaa kunne fremstilles strengt mathematisk, idet Brydningsvinklen giver en fuldkommen Maalestok for Farven, og at saaledes disse maatte kunne fremstilles som mathematiske Resultater af Materiens Grundkræfter.

Mit Maal overstiger uden Tvivl mine Kræfter; nten det afskrækker mig ikke; thi under alle Omstændigheder vil jeg lære derved, hvilket er min første Bestemmelse her; men saaledes frygter jeg for ikke at kunne vise det Kongelige Videnskabernes Selskab for det Første, hvorledes jeg anvender ben Tid, hvorfor jeg dog bør gjøre Regnskab. Derfor vil jeg maaskee om kort Tid have den Ære at forelægge samme nogle nye Bemærkninger over Analysen, der maaskee kunde forskaffe mig ben Forlængelse i mit Ophold, der er nødvendig, naar jeg skal have ben sande Nytte heraf. Jeg kan ikke meddele Dem mere politiskt end videnskabeligt Nyt, da man af Aviserne vil vide Alting ligesaa godt i Danmark som her. Den Conspiration, hvorom der har været saa meget skrevet, og som syntes saas. 339 farlig, antages af Mange for at bære bevirket af Regjeringen, der skulde betjene sig af saadanne hemmelige Midler for at kunne faae fat paa dens Fjender, der naturligviis let ville deeltage i ethvert Oprør, naar først Lejligheden var given. Dog er dette ingenlunde vist, men blot Mening af de saakaldte Liberale. Efter det, jeg har kunnet erfare, og efter de fleste Fransk-mænd jeg har talt med, hersker der megen Misfornøielse, og da man sagde, at Kongen var meget syg, hvilket ikke skal have været sandt, ventede man, at der skulde fremkomme betydelige Uroligheder ved hans Død. Jeg beder Dem meget undskyldte, at disse Linier ere saa Skjødsløst affattede, da Tiden er meget kort for endnu at faae dem afsendte i Dag. Havde De nogen Befaling, som jeg kunde udrette, skulde det meget glæde mig, og De ville da behage at adressere samme til Eue de Dauphin Nr. 7 — hvor foruden mig flere Danske boe — saasom begge Heibergerne og Peder Hjort (der tog saa heftig Deel i de senere literaire Stridigheder), hvilke Alle bede Dem hilset — fornemmeligen maa jeg dog nævne den unge Heiberg, der ofte har talt med mig om Dem og paalagt mig at hilse Deres Frue og Børn. Det gjør mig ondt, at han har isinde

Schmidten, Henrik Gerner, *Breve fra og til Hans Christian Ørsted,*

snart at reise, da han nu har været her i 16 Maaneder.

Ogsaa jeg selv anbefaler mig og forbliver stedse Deres ærbødigst forbundne

H. G. Schmidten *).